

**PROGRAM
PROFILAKTYKI
SZKOŁY PODSTAWOWEJ
W KRAŚNICY**

*Uchwalony przez Radę Rodziców
w porozumieniu z Radą Pedagogiczną
w dniu 20.09.2007r.*

WSTĘP

Młode pokolenie podlega licznym i poważnym zagrożeniom. Ich liczba i różnorodność wymogła na nauczycielach stworzenie szkolnego programu profilaktyki (*rozporządzenie MENiS w sprawie podstawy programowej z dnia 26 lutego 2002 roku*).

Badania socjologów potwierdzają, że z roku na rok wzrasta liczba młodych ludzi stykających się z piciem alkoholu, paleniem, narkotykami i agresją. W młodym człowieku należy kształtować poczucie siły, aby wybierał dobro. Wówczas nie ulegnie temu co łatwe i nie będzie szukał zastępczych źródeł emocji, radości i nadziei, które okazują się iluzoryczne i trujące.

Szkolny Program Profilaktyki dostosowany jest do potrzeb rozwojowych uczniów wiejskiej szkoły podstawowej oraz potrzeb danego środowiska.

Naczelnne zadania profilaktyki obejmują:

- wzmocnienie czynników chroniących,
- kształtowanie prawidłowych więzi z rodzicami,
- uwrażliwienie dzieci na dokonywanie prawidłowych wyborów w sferze kontaktów społecznych i emocjonalnych,
- budowanie w młodym człowieku odpowiedniego systemu wartości.

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

ZAŁOŻENIA PROGRAMU:

- Program uwzględnia potrzeby rozwojowe uczniów i środowiska lokalnego; ma charakter prewencyjny.
- Przeciwdziała przemocy i zjawiskom patologicznym wśród dzieci i młodzieży.
- Służy integracji działań profilaktycznych (rodzice, nauczyciele, uczniowie i inne grupy zawodowe).
- Przekonanie środowiska lokalnego szkoły o zagrożeniach związanych z uzależnieniami.
- Podniesienie wiedzy o skutkach społecznych powodowanych przez uzależnienia.
- Zmiana świadomości młodzieży.
- Pomoc w rozwiązywaniu trudnych problemów życiowych.
- Przekazywanie wiedzy na temat bezpiecznego zachowania się w sytuacjach kryzysowych.
- Dążenie do stworzenia lepszych warunków życia i rozwoju dla dzieci.
- Okazywanie dzieciom zainteresowania i życzliwości.
- Uświadamianie dzieciom nowych wzorców i norm etyczno-moralnych.
- Wyrabianie nawyków współuczestniczenia w życiu społeczności szkolnej i lokalnej.
- Zintegrowanie działań środowiska lokalnego w celu stworzenia dzieciom lepszych warunków dla rozwoju.
- Właściwe organizowanie dzieciom wolnego czasu zgodnie z zainteresowaniami, możliwościami i chęciami.

- Prowadzenie profilaktyki zachowań przestępczych.
- Prowadzenie działań profilaktyczno-wychowawczych.

CELE PROGRAMU:

- ✓ Zdiagnozowanie środowiska szkolnego i lokalnego.
- ✓ Rozpoznanie potrzeb związanych z zagospodarowaniem czasu wolnego.
- ✓ Ograniczenie zjawisk patologicznych wśród młodzieży.
- ✓ Ustrzeżenie młodych ludzi przed uzależnieniami.
- ✓ Prowadzenie działalności pozalekcyjnej.
- ✓ Uaktywnienie rodziców, opiekunów, osób starszych do współdziałania w zakresie zagospodarowania wolnego czasu dzieciom.
- ✓ Integrowanie środowiska w zakresie rozwiązywania problemów nurtujących społeczność lokalną.
- ✓ Objęcie pomocą i troskliwą opieką uczniów słabszych w nauce, nieśmiałych, zakompleksionych, wałęsających się bez celu po okolicy itp.
- ✓ Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dzieci w szkole i w środowisku.
- ✓ Ograniczenie zachowań negatywnych.
- ✓ Pomoc w celu poznania własnego życia i drogi do tego celu.
- ✓ Zwiększenie motywacji do doskonalenia siebie.
- ✓ Wdrożenie zdrowego stylu życia.
- ✓ Prowadzenie akcji i kampanii prozdrowotnych.
- ✓ Łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie oraz eliminowanie zaburzeń w zachowaniu się dzieci i młodzieży w codziennym życiu.

- ✓ Odpowiednie podejście do młodych ludzi.
- ✓ Wyrabianie nawyków do radzenia sobie w trudnych sytuacjach.
- ✓ Wyrobienie umiejętności do asertywnego komunikowania się, wyrażania opinii i sądów.

ZADANIA:

- ▶ Prowadzenie działań kontrolnych w miejscach gromadzenia się młodzieży szkolnej.
- ▶ Organizowanie zajęć rozwojowo – profilaktycznych.
- ▶ Pomaganie w rozwiązywaniu bieżących problemów i konfliktów.
- ▶ Praca indywidualna z dziećmi np. pomoc w nauce.
- ▶ Organizowanie imprez promujących zdrowy styl życia.
- ▶ Przekazywanie wartości akceptowanych społecznie.
- ▶ Pomoc w sytuacjach kryzysowych, stwarzanie atmosfery zaufania w relacji uczeń -nauczyciel-rodzic.
- ▶ Ocena zagrożeń zjawisk patologicznych.
- ▶ Podniesienie wiedzy o skutkach społecznych powodowanych przez uzależnienia.
- ▶ Prowadzenie zajęć edukacyjnych z dziećmi w ramach godzin wychowawczych, ścieżek edukacyjnych i poszczególnych przedmiotów nauczania.
- ▶ Zwiększenie ilości zebrań z rodzicami uwzględniających problematykę wychowawczą, problematykę środowiska lokalnego oraz współczesne problemy społeczne i cywilizacyjne.
- ▶ Prowadzenie działalności informacyjnej i propagandowej.
- ▶ Systematyczny monitoring realizacji programu.

- ▶ Podniesienie wiedzy z zakresu unikania wszelkich zagrożeń w codziennym życiu.
- ▶ Prowadzenie zajęć o charakterze psycho – rekreacyjnym i socjoterapeutycznym.
- ▶ Organizowanie dzieciom czasu wolnego.
- ▶ Zachęcanie do aktywnego spędzania czasu wolnego wraz z rodzicami.
- ▶ Podniesienie wiedzy i umiejętności w zakresie zachowania się i reagowania w sytuacjach kryzysowych.
- ▶ Wzmocnienie działań rekreacyjnych, kulturalnych, pozaszkolnych, wdrażanie zdrowego stylu życia.
- ▶ Propagowanie zasad higieny, profilaktyki próchnicy.
- ▶ Diagnozowanie sytuacji rodzinnej dziecka oraz wczesna interwencja w przypadkach tego wymagających.
- ▶ Nawiązanie kontaktów z innymi podmiotami, instytucjami mogącymi przyczynić się do pomocy w rozwiązywaniu problemów.
- ▶ Utrzymanie i rozszerzenie przez szkołę bieżącego kontaktu z wszystkimi podmiotami odpowiedzialnymi za wychowanie młodzieży.
- ▶ Współpraca rodziców z Radą Pedagogiczną w celu ujawnienia przypadków demoralizacji i przestępczości nieletnich.
- ▶ Aktywizowanie Rad Rodziców w celu tworzenia bezpiecznych przestrzeni wokół szkoły.
- ▶ Niedopuszczanie do szerzenia się na terenie szkoły i w jej najbliższym otoczeniu przemocy oraz handlu środkami odurzającymi, alkoholem itp.
- ▶ Uświadomienie uczniom różnorodności uzależnień (narkotyki, alkohol, papierosy, telewizja, komputer, hazard itp.)

METODY I FORMY REALIZACJI:

Uczniowie:

1. Realizacja tematyki związanej z profilaktyką podczas godzin wychowawczych.
2. Udział w imprezach klasowych (zgodnie z planem pracy wychowawców klas).
3. Udział w uroczystościach i imprezach szkolnych (według kalendarza imprez).
4. Udział w zajęciach pozalekcyjnych (kółka zainteresowań, wyjazdy na pływalnię, zespoły dydaktyczno-wyrównawcze).
5. Udział w konkursach.
6. Udział w zawodach sportowych na różnym szczeblu.
7. Przygotowanie przedstawień oraz uczestnictwo w nich.
8. Udział w wycieczkach.
9. Udział w akcjach o charakterze charytatywnym.

Nauczyciele:

1. WDN – warsztaty, wykłady, projekcje filmów.
2. Zespoły samokształceniowe.
3. Doskonalenie zewnętrzne – udział w seminariach, kursach, szkoleniach z zakresu profilaktyki.
4. Tematyka godzin wychowawczych.

Rodzice:

1. Spotkania klasowe – wykłady, dyskusje.
2. Ankietowanie.
3. Indywidualne rozmowy i doradztwo pedagogiczne.
4. Włączenie rodziców do wspólnych działań i prowadzenie dla nich prelekcji:
  - „Jak zabezpieczyć dziecko przed uzależnieniami”.
  - „Twoje dziecko potrzebuje Ciebie”.
  - „Jak pomagać dziecku w nauce”.

FORMY AKTYWNEJ PRACY:

- ∟ opowiadania,
- ∟ rysowanie, malowanie,
- ∟ praca w grupach,
- ∟ praca w parach, trójkach,
- ∟ praca indywidualna,
- ∟ debaty „za i przeciw”,
- ∟ burza mózgów,
- ∟ odgrywanie scenek,
- ∟ bajka,
- ∟ psychozabawy,
- ∟ mini – wykład,
- ∟ pogadanka,
- ∟ ankieta,
- ∟ projekcja filmu,
- ∟ drama.

SZCZEGÓŁOWY PLAN DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH.

Obszar oddziaływań:

↳ **Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli dotyczące problematyki uzależnień i innych zjawisk patologii oraz sposobu podejmowania wczesnej interwencji.**

Sposób realizacji:

- ✓ Ustalenie potrzeb w zakresie doskonalenia,
- ✓ Ujęcie form doskonalenia z zakresu profilaktyki w szkolnym planie doskonalenia,
- ✓ Poszerzenie problematyki szkoleniowych rad pedagogicznych o tematykę związaną z profilaktyką uzależnień.

Obszar oddziaływań:

↳ **Współpraca z rodzicami.**

Sposób realizacji:

- ✓ Poruszenie problematyki uzależnień na zebraniach z rodzicami,
- ✓ Organizowanie dni otwartych dla rodziców,
- ✓ Wizyty domowe w celu zapoznania się z warunkami materialnymi i sytuacją rodzinną uczniów,
- ✓ Organizacja zajęć profilaktycznych wspólnych dla uczniów i rodziców,

Obszar oddziaływań:

↳ **Udzielanie rodzicom pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów osobistych, rodzinnych i materialnych.**

Sposoby realizacji:

- ✓ Objęcie bezpłatnym dożywianiem uczniów z rodzin niewydolnych ekonomicznie,
- ✓ Kierowanie do poradni pedagogiczno – psychologicznej uczniów mających trudności w nauce bądź inne problemy sfery psychospołecznej,

- ✓ Współpraca z GOPS w celu zgłaszania przypadków ubóstwa i uzyskiwanie pomocy z tej instytucji,
- ✓ Współpraca z pielęgniarką z miejscowego ośrodka zdrowia,
- ✓ Organizowanie pomocy koleżeńskiej uczniom mającym kłopoty w nauce,
- ✓ Comiesięczne konsultacje dla rodziców, których dzieci mają problemy w nauczaniu oraz sprawiają kłopoty wychowawcze.

Obszar oddziaływań:

↳ **Organizacja czasu wolnego uczniów.**

Sposoby realizacji:

- ✓ Organizowanie wycieczek turystyczno – krajoznawczych,
- ✓ Organizowanie gier i zawodów na terenie szkoły i poza szkołą,
- ✓ Przygotowanie i przeprowadzenie „Dnia Sportu”,
- ✓ Uczestnictwo uczniów w kołach zainteresowań i organizacjach szkolnych,
- ✓ Udział w różnorodnych konkursach szkolnych i pozaszkolnych.

Obszar oddziaływań:

↳ **Przekazywanie wiedzy na temat skutków uzależnień.**

Sposoby realizacji:

- ✓ Realizacja programów profilaktycznych,
- ✓ Pogadanki z zakresu profilaktyki uzależnień wygłaszane na godzinach wychowawczych,
- ✓ Spotkania z policjantem poświęcone problematyce uzależnień oraz zagadnieniom osobistej odpowiedzialności prawnej nieletniego,
- ✓ Organizowanie i prowadzenie lekcji otwartych oraz rad szkoleniowych na temat uzależnień i profilaktyki.
- ✓ Organizowanie spotkań z pielęgniarką lub lekarzem celem wygłaszania prelekcji na temat poprawy sposobu żywienia i zapobiegania otyłości.

PLAN DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH W KLASIE I.

Zadania do realizacji:

1. Zajęcia integrujące grupę – „Ja w grupie”.
2. Moi najbliżsi.
3. Bezpieczne zabawy latem i zimą.
4. W drodze do szkoły.

Zamierzone cele:

- ♦ wzmocnianie własnej tożsamości i poczucia własnej wartości,
- ♦ zainteresowanie dzieci sobą nawzajem,
- ♦ uświadomienie dzieciom, jakim osobom w swoim otoczeniu można ufać, na kogo można liczyć,
- ♦ wyrabianie nawyku bezpiecznego organizowania zabaw i spędzania czasu wolnego,
- ♦ bezpieczne zachowanie w drodze do i ze szkoły.

PLAN DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH W KLASIE II.

Zadania do realizacji:

1. Moje uczucia i emocje.
2. Ja w środowisku do którego należę.
3. Jadalne, niejadalne, szkodliwe.

Zamierzone cele:

- ♦ Rozpoznawanie uczuć przekazywanych przez siebie i innych, nazywanie ich,
- ♦ Wzmocnianie uczucia przynależności do danej grupy,
- ♦ Uświadamianie, że atmosfera w klasie zależy od wszystkich jej członków,
- ♦ Zapoznanie z podstawowymi wiadomościami dotyczącymi substancji szkodliwych, niebezpiecznych.

PLAN DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH W KLASIE III.

Zadania do realizacji:

1. Jak to rozwiązać?
2. Chłopcy i dziewczęta.
3. Zdrowe czy niezdrowe.
4. Baw się bezpiecznie.

Zamierzone cele:

- ◆ Uświadamianie mechanizmów konfliktów,
- ◆ Uczenie alternatywnych rozwiązań sytuacji konfliktowych,
- ◆ Uświadamianie stereotypów związanych z płcią,
- ◆ Ułatwianie kontaktów między chłopcami a dziewczynkami,
- ◆ Uświadamianie zdrowego stylu życia, zdrowego jedzenia,
- ◆ Zachęcanie do rozważań na temat bezpiecznych i niebezpiecznych sposobów i miejsc zabaw.

PLAN DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH W KLASIE IV.

Zadania do realizacji:

1. Co lubię w innych ludziach?
2. Kiedy płaczę, kiedy się śmieję.
3. Czy umiesz odmawiać?
4. Jak to rozwiązać?
5. Czy warto się godzić?
6. Nikotynizm – przyczyny sięgania po papierosy, skutki palenia dla zdrowia.
7. Co to jest nałóg?
8. Zdrowie – działania i sytuacje zdrowe dla naszego życia.

Zamierzone cele:

- ◆ Uaktywnienie pozytywnego myślenia o innych ludziach,
- ◆ Uczenie otwartego komunikowania się,
- ◆ Uczenie rozpoznawania uczuć oraz ujawniania uczuć przeżywanych w różnych sytuacjach,
- ◆ Ćwiczenie umiejętności odmowy w sytuacjach wymuszenia zachowań nieakceptowanych,
- ◆ Uczenie alternatyw rozwiązań sytuacji konfliktowych,
- ◆ Uświadomienie dzieciom mechanizmu konfliktów oraz sposobów ich rozwiązywania,
- ◆ Uświadomienie skutków palenia dla zdrowia z uwzględnieniem podejmowania palenia przez dzieci i młodzież,
- ◆ Zapoznanie z określeniem „palacz bierny”,
- ◆ Uświadomienie mechanizmów uzależniania się,
- ◆ Umiejętność rozróżniania „co mi służy”.

PLAN DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH W KLASIE V.

Zadania do realizacji:

1. Świadome przeżywanie i nazywanie emocji.
2. Znam swoje mocne i słabe strony.
3. My i dorośli.
4. Czy nasza klasa jest zgrana?
5. Palić – nie palić? - oto jest pytanie.
6. Zagrożenia dla zdrowia wynikające z używania alkoholu, zażywania leków i narkotyków.
7. Asertywność – sztuka bycia sobą.
8. Jak rozumiem pojęcie zdrowia. Co to jest zdrowe życie?

Zamierzone cele:

- ◆ Umiejętność rozpoznawania przeżywania emocji i uczuć,
- ◆ Umiejętność radzenia sobie z przykrymi emocjami,
- ◆ Wzmocnienie poczucia własnej wartości,
- ◆ Próby obiektywnego spojrzenia na siebie,

- ♦ Przyjrzenie się relacjom z dorosłymi, odnalezienie ich pozytywnych aspektów,
- ♦ Badanie relacji między rówieśnikami, uświadomienie więzi jaka ich łączy,
- ♦ Uczenie umiejętności odmawiania,
- ♦ Uświadomienie dzieciom siły nacisku grupowego,
- ♦ Propagowanie zdrowego stylu życia,
- ♦ Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością za własne zdrowie.

PLAN DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH W KLASIE VI.

Zadania do realizacji:

1. AIDS – można uniknąć.
2. Narkotyki nie!
3. Turniej profilaktyczny – ALKOHOL STOP!
4. Co to jest stres?
5. Jak radzić sobie z napięciami?
6. Kiedy nasze zachowanie staje się agresywne?
7. Jak można Ci pomóc?
8. Sztuka uczenia się.

Zamierzone cele:

- ♦ Zapoznanie z podstawowymi informacjami na temat HIV i AIDS,
- ♦ Uświadomienie, że zarażenie jest zależne od zachowań, które człowiek podejmuje,
- ♦ Uznanie negatywnego wpływu narkotyków na funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne,
- ♦ Rozpoznawanie trudnych uczuć,
- ♦ Poszerzenie sposobów rozładowania stresu,
- ♦ Uświadomienie, jak często zachowujemy się agresywnie,
- ♦ Pokazanie asertywnych sposobów reagowania na agresję,
- ♦ Uświadomienie uczniom, że mogą być dla siebie źródłem oparcia,
- ♦ Umiejętność efektywnego uczenia się.

Działania skierowane do wszystkich uczniów szkoły podstawowej.

◇ Konkurs o zdrowiu	- kl. 0 - III
◇ Konkurs plastyczny – „Nałogi w oczach dziecka”	- kl. IV - VI
◇ Inscenizacja o charakterze profilaktycznym	- kl. I - VI
◇ Spotkania z przedstawicielami Policji	- kl. 0 - VI
◇ Konkurs „Poruszam się bezpiecznie”	- kl. I - VI
◇ Konkurs plastyczny „Jestem bezpieczny na drodze”	- kl. I - III
◇ Światowy Dzień Zdrowia	- kl. 0 - VI

ZAMIERZONE EFEKTY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH:

- Lepszy kontakt z rodzicami i nauczycielami.
- Ograniczenie bądź wyeliminowanie osób z borykającymi się problemami uzależnień.
- Bezpieczniejsze, wolne od zagrożeń środowisko.
- Podniesienie wiedzy z zakresu poszanowania prawa i norm współżycia społecznego w środowisku lokalnym.
- Niedopuszczenie do uzależnień dzieci, które nie miały jeszcze kontaktu z używkami.
- Podniesienie wiedzy z zakresu unikania zagrożeń.
- Umocnienie rodziców w wychowawczej roli, zdobycie wiedzy o rozwoju dziecka.
- Skuteczniejsza ochrona dzieci przed zagrożeniami.
- Zwiększona skuteczność oddziaływań wychowawczych.
- Lepszy przepływ informacji o sytuacji osobistej, rodzinnej dziecka.

- Efektywniejsza współpraca z rodzicami.
- Zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych uwzględniających zainteresowania i potrzeby dzieci.
- Zlikwidowanie w szkole zachowań agresywnych, niszczenia mienia itp.
- Wyeliminowanie tzw. znieczulicy społecznej (obojętność wobec przypadków niewłaściwych zachowań).
- Umocnienie pozytywnych postaw i zachowań uczniów.

UCZEŃ (DZIECKO) W WYNIKU DZIAŁAŃ NAUCZYCIELI I RODZICÓW UWZGLĘDNIAJĄCYCH PROGRAM PROFILAKTYKI:

- ✓ dostrzega potrzebę życia w przyjaźni,
- ✓ wyraża postawę zaufania do rodziców i nauczycieli,
- ✓ jest gotowy do zmiany swojego postępowania,
- ✓ realizuje w swoim życiu podjęte decyzje i postanowienia,
- ✓ prezentuje postawę koleżeńskości,
- ✓ chętnie pomaga innym,
- ✓ dba o własne zdrowie duchowe i fizyczne,
- ✓ jest odpowiedzialny za swój rozwój i podejmowane decyzje,
- ✓ jest szczery w stosunku do samego siebie i innych,
- ✓ akceptuje zasady moralne i etyczne w środowisku,
- ✓ wyraża sprzeciw wobec agresji i przemocy,
- ✓ wykazuje odpowiedzialność za ludzkie życie,

- ✓ odrzuca czyny i postawy naruszające godność ludzkiego życia,
- ✓ szanuje swoją i cudzą własność,
- ✓ umie uszanować poglądy innych,
- ✓ jest świadomy problemów występujących w okresie dojrzewania, wyraża szacunek wobec wartości i tworzących rodzinę,
- ✓ dokonuje właściwego osądu napotkanych autorytetów i idoli,
- ✓ poszukuje wartościowych wzorców do naśladowania,
- ✓ wyraża dezaprobatę wobec uzależnienia,
- ✓ daje świadectwo właściwej postawy wobec używania alkoholu i nikotyny,
- ✓ uznaje szkodliwość dla człowieka wszelkich używek,
- ✓ podejmuje działania, aby dobrze zagospodarować czas wolny,
- ✓ przeżywa radość ze spędzenia czasu wolnego z bliskimi,
- ✓ inspiruje rodzinę, przyjaciół do efektywnego zagospodarowania wolnego czasu,
- ✓ potrafi ocenić własną postawę wobec rodziców, opiekunów i wychowawców.

EFEKTY PROGRAMU

Realizatorzy programu będą posiadać:

- ♦ znajomość stopnia zagrożenia uzależnienia wśród dzieci i młodzieży,
- ♦ znajomość założeń koncepcji profilaktyki w szkole,
- ♦ umiejętność organizowania i prowadzenia zajęć dla dzieci i rodziców,
- ♦ umiejętność motywowania i naboru do współpracy rodziców, organizacji społecznych, instytucji państwowych,
- ♦ umiejętność umacniania rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu,
- ♦ umiejętność skuteczniejszej ochrony dzieci przed zagrożeniami.

Szkoła stanie się ważnym źródłem wiedzy i ośrodkiem działającym w kierunku profilaktyki zachowań patologicznych. Poprzez wdrażanie programu równoległe wśród rodziców i nauczycieli stworzy wspólne, jednorodne środowisko wychowawcze.

Odbiorcy programu.

W trakcie procesu dydaktyczno– wychowawczego chcemy wyposażyć ucznia w taki zasób wiedzy, umiejętności i nawyków aby potrafił:

- ♦ dbać o swoje zdrowie fizyczne i psychiczne,
- ♦ nawiązać pozytywne kontakty z rówieśnikami, prowadzące do konstruktywnych rozwiązań,
- ♦ ustalić przyczyny dobrych i złych relacji z kolegami i koleżankami,
- ♦ podjąć próby rozwiązywania konfliktów bez agresji słownej i fizycznej,
- ♦ żyć i pracować w wolności od wszelkich nałogów,
- ♦ właściwie i skutecznie reagować na przejawy agresji, przemocy wobec siebie i innych.

EWALUACJA

Uczniowie - pytania ankietowe dotyczące stopnia zadowolenia z realizacji programu oraz wpływu przekazywanych treści na zmianę sposobu myślenia i postawy.

Nauczyciele - dzielenie się w ramach zespołów samokształceniowych swoimi uwagami, spostrzeżeniami na temat programu, próba odpowiedzi na pytania:

- Czy udało się zrealizować program?
- Które elementy były dobrze przyjęte, a które nie? Dlaczego?
- Przekazanie sugestii i wniosków do dalszej pracy na posiedzeniu rady pedagogicznej.

Rodzice - przyjęcie uwag, propozycji dotyczących realizacji programu na spotkaniach wychowawców klas z rodzicami, wnioski do dalszej pracy.

Literatura:

1. Kamińska – Buśko B., *Zapobieganie uzależnieniom uczniów*, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologicznej MEN, Warszawa 1997r.
2. Gaś Z., *Szkolny Program Profilaktyki*, Lublin, 2002r.
3. Gaś Z., *Profilaktyka w zreformowanej szkole*, - „Remedium” nr 6, 2001r.
4. *Refleksja nad programem szkolnej profilaktyki*, - „Wychowawca” nr 2 – 3, 2000r.
5. Kosińska E., *Mądrze i skutecznie*, Rubikon, Kraków 2002r.
6. Simm M., Węgrzyn – Jonek E., *Budowanie szkolnego programu profilaktyki*, Rubikon, Kraków 2002r.